

Beslissing

Klachtnummer: KC 22-017
Klachtdatum: 23 juni 2022
Klager: klager
Verweerders: GZ-psycholoog, regiebehandelaar (verweerder 1)
psychiater (verweerder 2)
Betreft: de beperking van de bewegingsvrijheid en benadeling door het team (buitengesloten worden van activiteiten)

Verloop van de behandeling van de klacht

De klachtencommissie voor cliënten van GGZ Drenthe (de klachtencommissie) behandelt de klacht die de klager op 23 juni 2022 heeft ingediend. De klacht bestaat uit verschillende onderdelen. Het eerste klachtonderdeel heeft betrekking op het van 23 juni 2022 tot en met 26 juni 2022 beperken van zijn bewegingsvrijheid in verband met een festival en de daarbij behorende festiviteiten. Het tweede klachtonderdeel heeft betrekking op benadeling door het behandelteam, namelijk het buitengesloten worden van activiteiten.

De patiëntenvertrouwenspersoon (hierna: pvp), heeft op 28 juni 2022 een toelichting op het klaagschrift aan de klachtencommissie toegezonden. Verweerders hebben op 29 juni 2022 een verweerschrift bij de klachtencommissie ingediend. Partijen hebben afschriften van elkaars stukken ontvangen.

Op 30 juni 2022 heeft de klachtencommissie een hoorzitting gehouden. Tijdens de hoorzitting waren klager, pvp en verweerder 1 aanwezig.

De klachtencommissie die de klacht op de zitting heeft behandeld bestond uit:

- de heer mr. H. Dontje, voorzitter;
- de heer J. Buddingh, psychiater; en
- mevrouw A. Wolsink, zelfstandig lid.

Voor de verslaglegging was aanwezig mevrouw mr. C. Veen, waarnemend secretaris.

De voorzitter van de klachtencommissie heeft voor de zitting met toestemming van klager het behandeldossier ingezien. Hij heeft zijn bevindingen met de andere leden gedeeld.

De klacht

Klager heeft op de zitting de volgende toelichting gegeven.

Klachtonderdeel I

Klager vertelt dat hij twee jaar geleden naar de huidige zorginstelling is toegekomen en dat het in het begin goed met hem ging. Zes tot acht maanden heeft hij goed zijn best gedaan en aan vrije dagbestedingen meegedaan. Hij was toen gestopt met het innemen van drugs, hetgeen hem nog nooit eerder was gelukt. Ook heeft hij bij een camping geschoffeld. Hij nam afstand van bepaalde mensen en voelde zich goed. Klager legt uit waarom zijn medicatie is afgebouwd en dat hij bezig is om te werken aan zichzelf. Klager is van mening dat hij daarvoor echter niets terugkrijgt.

Klager merkt op dat hij is vrijgesproken van het incident in een andere plaats en dat dit allemaal zwaarder wordt neergezet, dan het daadwerkelijk is. Het klopt dat hij tijdens verlof drugs gaat halen, maar klager benadrukt dat hij niet voor problemen zorgt en dat hij van de drugs ook niet gewelddadig wordt. Hij gaat alleen naar zijn bestemming en komt daarna direct weer terug. Dat hij wat betreft de urinecontroles scoort op drugs is niet nieuw. Dit is volgens klager al jaren van hem bekend.

Klager geeft desgevraagd aan dat hij wat betreft het hebben van vrijheden al een aantal dagen weer in stap 0 van het stappenplan zit. Daarvoor zat hij in stap 1. Na het festival-weekend mocht klager maandag met verlof. Het klopt dat hij toen drie uur te lang is weggeweest. Vanaf dat moment is hij weer teruggezet in stap 0. In het begin heeft hij ongeveer acht maanden in stap 4 gezeten. De bedoeling van het stappenplan is dat klager zijn vrijheden kan opbouwen. Dat hij het niet kan volhouden, komt volgens klager doordat hij te lang vast zit. Hij is van mening dat wanneer hij naar een omgeving gaat waar ook zijn familie zit, het beter met hem zal gaan. Hier kan hij geen toekomst opbouwen. Dat hij niet naar buiten mocht tijdens het festival-weekend was opnieuw voor hem een tegenslag. Daarnaast is dit verteld aan zijn bewindvoerder, waardoor hij in zijn financiën is beperkt.

Klager bevestigt dat is gesproken over een overplaatsing. Hij dient daarvoor drie maanden abtinent te zijn. Hij geeft aan dat hij er wat betreft de overplaatsing helemaal niet op voorruit gaat. Hij wordt namelijk overgeplaatst naar dezelfde kliniek die hem naar de huidige zorginstelling heeft verwezen. Hij geeft aan dat hij niets heeft om voor te werken. In het begin werd gesproken over het zoeken van een woning voor hem. Dat perspectief heeft hij nu niet. Hij benadrukt dat wanneer hij een eigen woning kan krijgen, hij gemotiveerd is. Nu heeft hij niets te verliezen.

De pvp'er voegt daaraan toe dat klager als sanctie weer van stap 1 naar stap 0 is gezet en dat dit is gedaan als voorzorgsmaatregel, namelijk om strafbare feiten te voorkomen. Hij geeft aan dat verweerders daarvoor een aanzegging in de zin van artikel 8:9 van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) hadden moeten nemen. Bovendien dienen verweerders bij het nemen van een dergelijke beslissing de actuele gezondheidstoestand betrekken. De pvp'er kan het zich niet voorstellen dat klagers gezondheidstoestand ten tijde van het festival-weekend hetzelfde was als in november en december 2021.

Klachtonderdeel II

Klager geeft aan dat hij andere patiënten wel activiteiten ziet ondernemen en dat zij wel naar buiten gaan en bijvoorbeeld wandelen onder begeleiding. Klager geeft aan zich als een pop te voelen die wordt bestuurd en heeft het gevoel dat hij geen kant op kan. Als hij buiten is, dan wil hij van zijn vrijheden genieten. Maar dat kan niet, omdat hij anders geen vrijheden kan opbouwen. Klager benadrukt dat hij ten onrechte wordt buitengesloten van activiteiten. Hij wil dat de interventiedoelen worden aangepast of dat dat behandeling wordt ontbonden.

Het verweer

Verweerder 1 heeft op de hoorzitting de volgende toelichting gegeven.

Klachtonderdeel I

Verweerder 1 geeft aan dat het in het begin inderdaad goed ging met klager. Toen hij bij de zorginstelling binnenkwam had hij een forse lijst aan medicatie. Die medicatie heeft hem geholpen om abtinent te blijven. Ook was klager goed in de samenwerking. Omdat klager zijn nieren zodanig verslechterden was het noodzakelijk om de medicatie af te bouwen. Verweerder 1 geeft aan dat zij toen zagen dat klager weer drugs ging gebruiken. Sindsdien is het een puzzel hoe zij klager meer stabiel kunnen krijgen, zodat hij geen drugs meer gebruikt.

Verweerder 1 legt uit hoe zij tot de beslissing om klager tijdens de festival-dagen niet naar buiten te laten gaan zijn gekomen. Zij geeft een voorbeeld van een situatie waarbij zij heeft gezien hoe klager kan reageren als hij drugs heeft gebruikt.

Indien zij klager tijdens de festival-dagen naar buiten hadden laten gaan, had klager drugs gebruikt en was er een groot risico dat de situatie zou escaleren. Zij benadrukt dat dit in het geval van klager in verleden meerdere malen is gezien. Verweerder 1 geeft aan dat bij het nemen van een beslissing over de vrijheden er wat betreft de voorgeschiedenis vaak één jaar terug wordt gekeken. In het geval van klager speelde in dat kader het incident in een andere woonplaats, waarbij ook de politie betrokken was, een grote rol. Met betrekking tot het incident merkt verweerder 1 op dat klager niet is vrijgesproken, maar dat de zaak is geseponeerd, omdat klager een zorgmachtiging had. Indien het incident niet was gebeurd, dan hadden verweerders waarschijnlijk een andere beslissing genomen. Omdat klager zowel voor hemzelf als voor anderen een risico vormde, is besloten dat hij dat weekend niet naar buiten mocht. Die afweging is gemaakt in het belang van klager. Verweerder 1 benadrukt verder dat zij dachten klager een redelijk alternatief te hebben geboden voor het feit dat hij tijdens de festival dagen niet naar buiten mocht.

Met betrekking tot klagers vrijheden geeft verweerder 1 aan dat het hebben van schone urinecontroles een grote rol speelt bij het verkrijgen van vrijheden. Zij geeft aan dat klager bij schone urinecontroles naar stap 1 ging, maar dat zij hem steeds weer opnieuw zagen gebruiken. Hierdoor ging klager wat betreft zijn vrijheden steeds weer terug naar stap 0 van het stappenplan. Verweerder 1 geeft aan dat klager hierdoor vooral in stap 0 van het stappenplan heeft gezeten.

Verweerder 1 legt uit hoe het binnen de zorginstelling werkt wat betreft het aanmaken van een brief in de zin van artikel 8:9 van de Wvvgz. Zij geeft aan dat wanneer een 8:9 brief wordt aangemaakt en dit met verweerder 2 wordt gecheckt, het Bureau van de geneesheer-directeur daarmee akkoord is. In bepaalde gevallen vindt apart overleg plaats met de geneesheer-directeur, maar in het geval van klager was dit niet nodig. Verweerder 1 benadrukt nog nooit te hebben gehoord dat voor dezelfde situatie, dezelfde omstandigheden opnieuw een dergelijke brief moet worden gemaakt. Onder de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz) gold dit wel, maar in de Wvvgz is het wat betreft aanzeggingen volgens haar anders geregeld.

Verweerder 1 geeft ten aanzien van de overplaatsing aan dat klager wordt verwezen naar een andere afdeling van een andere zorginstelling. Voorwaarde voor overplaatsing is dat hij drie maanden abtinent is, omdat klager in de huidige situatie onvoldoende stabiel is. Als klager drugs blijft gebruiken, kan hij niet naar de andere kliniek. Klager wordt dan waarschijnlijk overgeplaatst naar een locatie waar harddrugs wordt gebruikt (beschermd wonen) en daar is hij niet mee geholpen. De verwachting is dat hij dan nog meer drugs gaat gebruiken.

Klachtonderdeel II

Verweerder 1 geeft aan dat er veel activiteiten worden georganiseerd en ook aan klager worden aangeboden. Wat betreft die activiteiten geeft zij aan dat klager weinig behoefte heeft om mee te doen aan die activiteiten. Hij sport wel eens en gaat naar buiten. Klagers zijn activiteiten richten zich vooral op verlof mogelijkheden. Het behandelteam heeft de indruk dat klager meer uit zijn behandeling en verblijf bij de zorginstelling zou kunnen halen.

Beoordeling van de klacht

Ontvankelijkheid en bevoegdheid

Klager is sinds 2 juni 2021 patiënt bij de zorginstelling. Op dit moment is klager op grond van een zorgmachtiging van 18 november 2021 van de Rechtbank Noord-Nederland bij de zorginstelling opgenomen. Zijn klacht richt zich tegen de beperking van zijn bewegingsvrijheid, en het buitengesloten worden van activiteiten.

Het eerste klachtonderdeel heeft betrekking op de beperking van klager zijn bewegingsvrijheid tijdens het festival-weekend. De klachtencommissie kan klachten over een dergelijke beslissing beoordelen op basis van artikel 10:3 van de Wvvgz en het Klachtenreglement klachten Wvvgz van de Regionale Klachtencommissie.

Het tweede klachtonderdeel gaat over het al dan niet buitengesloten worden van activiteiten. De klachtencommissie kan deze klacht beoordelen op basis van de Klachtenregeling en artikel 14, lid 1, van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz).

Inhoudelijke overwegingen

Op basis van het klachtdossier, de inzage in het behandeldossier en wat op de zitting is besproken, overweegt de klachtencommissie als volgt.

Algemeen

Verplichte zorg betreft zorg die kan worden verleend op grond van de zorgmachtiging (zie artikel 3:1 van de Wvvgz). Het verlenen van verplichte zorg kan volgens artikel 3:2, lid 2 en onder b, van de Wvvgz bestaan uit het beperken van de bewegingsvrijheid. Bij het nemen van een beslissing waarbij de bewegingsvrijheid wordt beperkt moeten verweerders de formele vereisten uit artikel 8:9 van de Wvvgz in acht nemen.

Beperking van klager zijn bewegingsvrijheid

De klachtencommissie constateert dat in het patiëntendossier van klager een aanzegbrief zit van 17 december 2021. Daarbij is de bewegingsvrijheid van klager beperkt om een terugval als gevolg van toegenomen middelengebruik te voorkomen. Op basis van die aanzegbrief heeft klager, onder voorwaarden, de mogelijkheid voor ongebeide vrijheden buiten de afdeling.

De klachtencommissie begrijpt dat klager zijn vrijheden vanaf het begin beperkt waren en dat voor het opbouwen van vrijheden vanaf het begin een stappenplan is gebruikt. Het betreft een stappenplan waarbij de stappen lopen van stap 0 (geen vrijheden/activiteiten) tot stap 4 (zeven dagen per week ongebeide vrijheden) Het opbouwen van vrijheden (doorgaan naar een volgende stap) is voornamelijk afhankelijk van het inleven van schone urinecontroles.

De klachtencommissie stelt op basis van het patiëntendossier en hetgeen tijdens de hoorzitting naar voren is gebracht vast dat klager sinds de aanzegging op 17 december 2021 voornamelijk in stap 0 en 1 heeft gezeten; verschillende keren is hij wat betreft zijn vrijheden naar stap 1 gegaan, om vervolgens na het gebruiken van drugs weer terug te gaan naar stap 0. De klachtencommissie stelt ook vast dat klagers bewegingsvrijheid is beperkt om een terugval als gevolg van toegenomen middelengebruik te voorkomen en dat die situatie zich nog altijd voordoet. Juist met het oog hierop is besloten om klagers in de periode van donderdag 23 juni tot en met zondag 26 juni niet met verlof te laten gaan.

De klachtencommissie is van oordeel dat verweerders weloverwogen tot die beslissing zijn gekomen. Verweerders hebben goed nagedacht over de subsidiariteit en proportionaliteit. Bij het nemen van de beslissing om klager gedurende de festival-dagen niet op verlof te laten gaan hebben verweerders zijn huidige gezondheidstoestand (die niet veel is veranderd ten opzichte van de situatie in november/december 2021) meegenomen. Klagers situatie is multidisciplinair besproken en gekeken is naar klagers psychische stabiliteit, de ernst van zijn verslavingsproblematiek en de mate waarin risico's zowel intern als extern zich voordoen. Wat betreft de voorgeschiedenis is gekeken naar zaken die zich het afgelopen jaar hebben voorgedaan (het incident in een andere plaats, het continu inleveren van niet schone urinecontroles en de gevolgen die het middelengebruik heeft op klager). De risico's die golden ten tijde van het nemen van de beslissing op 17 december 2021 zijn ook nu nog hetzelfde.

De klachtencommissie is daarom van mening dat verweerders terecht de beslissing hebben kunnen nemen om klagers bewegingsvrijheid gedurende die vier dagen te beperken en dat zij daarvoor geen aparte aanzegbrief in de zin van artikel 8:9 van de Wvvgz hoefden op te stellen. Dit zou betekenen dat verweerders iedere keer dat klager een niet schone urinecontrole inlevert en weer terug dient te gaan van stap 1 naar stap 0, een nieuwe aanzegbrief moeten maken en uitreiken. Naar het oordeel van de klachtencommissie is het teveel gevergd om de behandelaar in die situaties steeds een nieuwe aanzegging te laten nemen. De Wvvgz vereist dit ook niet en het stappenplan is juist bedoeld om in fasen vrijheden op te bouwen. Op dinsdag 21 juni is klager mondeling op de hoogte gebracht van de beslissing. De klachtencommissie merkt op dat het wel wenselijk was geweest dat in de rapportage een notitie was opgenomen over het nemen

van deze beslissing. Op die manier is altijd inzichtelijk waarom een bepaalde beslissing is genomen en welke omstandigheden daarbij een rol hebben gespeeld.

De klachtencommissie verklaart de klacht tegen de beslissing om klager tijdens de festival-dagen niet met verlof te laten gaan dan ook **ongegrond**.

Deelname aan activiteiten

Klager zijn klacht heeft ook betrekking op benadeling door het behandelteam in die zin dat hij wordt buitengesloten van activiteiten. De klachtencommissie overweegt ten aanzien hiervan dat de zorgaanbiedereen behoorlijk aantal activiteiten aanbiedt, waaraan klager kan deelnemen. Tijdens de hoorzitting heeft klager aangegeven dat hij af en toe sport en dat hij naar buiten gaat. De maandrapportages bevestigen het beeld dat klager de laatste tijd niet of nauwelijks aan andere activiteiten deelneemt.

Aangezien er veel activiteiten worden georganiseerd en ook aan klager worden aangeboden, maar klager geen behoefte heeft aan deelname van die activiteiten, is de commissie van oordeel dat niet kan worden gezegd dat klager buitengesloten wordt van activiteiten. Verweerders hebben niet verwijtbaar onzorgvuldig jegens klager gehandeld. De klachtencommissie adviseert de directie daarom dit klachtonderdeel **ongegrond** te verklaren.

Beslissing

Beperking bewegingsvrijheid

De klachtencommissie verklaart de klacht over de beslissing tot het beperken van klagers bewegingsvrijheid **ongegrond**, omdat de beslissing om de bewegingsvrijheid te beperken weloverwogen is genomen en voldoet aan de vereisten die de Wvggz daaraan stelt.

Tegen de beslissingen over de beperking van de bewegingsvrijheid kunnen klager en verweerster binnen zes weken na kennisneming van de beslissing van de klachtencommissie een verzoekschrift indienen bij de Rechtbank Noord-Nederland om een beslissing van de rechtbank over deze klacht (artikel 10:7 van de Wvggz).

Deelname aan activiteiten

Daarnaast adviseert de klachtencommissie de directie om de klacht over benadeling door het behandelteam en het buitengesloten worden van activiteiten **ongegrond** te verklaren, omdat klager verschillende activiteiten worden aangeboden, hij de mogelijkheid heeft daaraan deel te nemen en klager derhalve niet wordt buitengesloten van activiteiten.

De directie zal binnen zes weken na de klachtdatum klager informeren over zijn beslissing wat betreft het buitengesloten worden van activiteiten.

De beslissing en het advies is genomen op 30 juni 2022 door de heer mr. H. Dontje (voorzitter), de heer J. Buddingh en mevrouw A. Wolsink, in aanwezigheid van de waarnemend secretaris van de klachtencommissie, mevrouw mr. C. Veen.

Namens de voorzitter van de klachtencommissie, de heer mr. H. Dontje,

.....
W. Krol
Secretaris klachtencommissie

Deze definitieve beslissing is op 12 juli 2022 verstuurd aan klager, verweerders, de directie, de geneesheer-directeur en de inspectie.